

La densitat atmosfèrica

Víctor Gayà

L'atzar no cau mai en terreny estèril. Ni el favorable ni el desfavorable. Segons el terreny, un atzar favorable pot quedar en una anècdota, i un de desfavorable pot ser un instant que comprometi tota una vida.

Els atzars favorables que ens presenta Ponç Puigdevall són resonàncies il·lusòries que baixen sobre la realitat on es desenvolupa la soledat dels bars, l'absència de les ciutats i els monòlegs de l'amistat. Així ja poden ser favorables, els atzars, que, tanmateix, només beneficien "la il·lusió sense causa" i les esperances de la postergació, bo i deixant el present en "la deixadesa festiva" d'una "derrota trista i adolorida".

Amb aquesta atmosfera de fracàs, Ponç Puigdevall compon els set relats del llibre que segueix –si és que no n'és un afegit– la ben acollida novel·la *Un dia tranquil*. I és aquesta atmosfera allò que és relatat, i no tant una determinada acció, una execució voluntària o unes realitzacions amb autoria. Una atmosfera que constitueix el buidatge dels personatges, allò que respiren i que acaben transpirant.

Són set històries –set atmosferes– de fracàs, de culpabilitat i de soledat en les quals plana el desig sense impuls d'una sortida, l'esperança tèbia que l'atzar acabi pagant els plats trencats.

Per això un dels personatges "mesclava l'atzar implacable amb el comportament benigne de les coses"; l'acció espontània és implacable i el comportament estàtic dels objectes és no tan sols un consol, sinó també un pal on aferrar-se i, fins i tot, pot arribar a ser una peça bella per a qui està en el món com un tros de fusta amarada surant entre dues aigües.

L'encert de Puigdevall és que tant fracàs i tanta desolació no agiten grans dramatismes, i la sort –favorable i desfavorable–, més que caure com una

L'atzar favorable

PONÇ PUIGDEVALL

Tusquets Editors

Barcelona, 2012

208 pàgines / 17 euros

tempesta de llamps i pedra, va inundant el terreny mansament, de manera implacable però mansament.

Per un altre costat –i aquí és discutible i discutit l'encert o desencert de l'autor– s'ha de destacar l'estil prolix en què són particularitzades aquestes atmosferes enrarides. Alguns poden trobar excessos en aquesta manera sinuosa i ramificada

de narrar –excés que amb prou feines es denuncia en el paradigmàtic Proust o en alguns dels seus admiradors, com ara Miquel Àngel Riera. Però en aquests temps en què bona part de la literatura es presenta despullada –depurada, se'n diu– de tota retòrica, s'agraeix que algú que la sàpiga fer servir amb mestria, creativitat i eficàcia –no pas com un simple lluint, no pas com un element purament ornamental i superflu– en faci ús. Per a posar només uns exemples a l'atzar, hi ha falsos pleonasmes que en realitat contenen sentits contraris, com ara "intranscendències fútils" o "alegria feliç"; són notables qualificatius impropis com "que el somier grinyolés pejorativament" o perfrasis tan eloqüents com "la dona que aleshores em feia cas".

Potser sorprendrà tanta riquesa de llenguatge per a descriure tanta desolació, però, així com no és estranya la lucidesa dins la devastació, tampoc no és excepcional que la gent complicada acabi parlant complicadament. En definitiva, la peripècia dels relats és la que és, més o menys potent, i el llenguatge constitueix l'atmosfera carregada que resulta apropiada als organismes que hi viuen.

Qui cerqui linealitat, lleugeresa, ritme viu i ímpetu narratiu val més que no participi en aquest joc d'atzar; per contra, qui gaudeixi d'una lectura assossegada del desassossec, l'atzar literari li serà ben favorable.

JORDI PLAY

Ponç Puigdevall